

ΙΣΤΟΡΙΑ. Περιφέρεια έκδοσης Πρωίλι, τχ. 3 (20.6.1935)

N. ΚΑΡΒΟΥΝΗ

ΟΙ ΒΟΓΟΡΙΔΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΛΔΑΥΪ'ΑΝ

Κατά την πολυτάραχον εποχήν από του 1848 μέχρι του 'Ιανουαρίου του 1859, κατά την οποίαν αἱ δύο παραδουνάβια ἡγεμονίαι, ἡ Βλαχία καὶ ἡ Μολδαυία, ἠγωνίζοντο, ἐν μέσω δεινῶν περιπετειῶν, διὰ τὴν ἑνωσίν των εἰς ἓν κράτος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ρουμανία», ἕνας «Ἕλληνας» — ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο πράγματι Ἕλληνας, ὁ Νικόλαος Κονάκης Βογορίδης, διεδραμάτισεν εἰς τὴν Μολδαυίαν τὸν ρόλον τοῦ πεισιμῶνως ἀντιδράσαντος εἰς αὐτὴν τὴν ἑνωσιν.

Ὁ Ρουμάνος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βουκουρεστίου καὶ διάσημος ἱστορικός, ὁ χρηματίσας ἐπὶ βραχὺ καὶ πρωθυπουργός, κ. Νικόλαος Γιόργκα, εἰς τὴν γαλλιστὶ ἐκδοθεῖσαν παρ' αὐτοῦ «Ἱστορίαν τῶν Ρουμάνων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ των» (β' ἔκδοσις ἐν Βουκουρεστίῳ, 1922, σελίς 235) ἀναγράφει τὰ ἑξῆς: «Εἰς τὴν Μολδαυίαν ὁ Θεόδωρος Μπάλες, ἀγαθὸς γέρον βογιάρος, μᾶλλον ἀνίκανος, εἶχεν ὡς διάδοχον ἕνα Ἕλληνα, τὸν ραδιοὔργον Νικόλαον Βογορίδην, υἱὸν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου, ὁ ὁποῖος εἶχε χρηματίσει καϊμακάμης τῆς Μολδαυίας κατὰ τὸ ἔτος 1821, καὶ σύζυγον τῆς μόνης θυγατρὸς τοῦ ποιητοῦ Κονάκη. Ὁ Βογορίδης, ὁ ὁποῖος ἠλπίζεν ὅτι θὰ ἐγένετο ἡγεμὼν, καὶ ὁ ὁποῖος εἰς πᾶσαν περίστασιν ἐπεκαλεῖτο τὸ μέγα ἰθαγενὲς ὄνομα τοῦ πενθεροῦ του, ἐχρησιμοποίησε τὰ μᾶλλον ἐπαίσχυντα μέτρα νοθεύσεως διὰ νὰ παρεμποδίσῃ τὸν ἐκλογικὸν θρίαμβον τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως κόμματος».

Ὅσον καὶ ἂν εἶνε κατηγορηματικὸς ὡς πρὸς τὴν ἐθνικότητα τοῦ Βογορίδου ὁ Ρουμάνος ἱστορικός, δὲν ἀκριβολογεῖ. Οἱ Βογορίδαι κατήγοντο ἀπὸ χωρίον τῆς βορείου Βουλγαρίας. Ποῖον ἦτο τὸ παλαιότερον σλαυϊκὸν ὄνομά των δὲν εἶνε γνωστὸν. Πάντως κατήγοντο ἀπὸ παλαιῶν οἰκογενεῶν προϋχόντων γαιοκτημόνων. Ὁ πατὴρ τοῦ Νικόλαου Βογορίδου Στέφανος — ὁ μετέπειτα γνωστὸς ὡς Στεφανάκης βέης — καὶ εἰς θεὸς του ἐσπούδασαν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς σχολὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος, ὅταν ἠκμαζεν ἡ Σχολὴ τῆς Ξηροκρήνης. Ὅπως ἦτο ἐπόμενον, ἀφοῦ ἐξελλήνισαν τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομά των, ἀπέκτησαν τὴν Ἑλληνικὴν συνείδησιν τῶν Ἑλληνομαθῶν λογάδων τῆς ἐποχῆς των. Καὶ ὁ μὲν ἀδελφὸς τοῦ Στεφάνου μετέβη εἰς τοὺς Παρισίους, ὅπου ἐσπούδασε τὴν ἱατρικὴν, συνδεθεὶς μετὰ τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, ὁ δὲ Στέφανος, ὁ ὁποῖος εἶχε γεννηθῆ τῷ 1775, μετέβη ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὴν Μολδαυίαν μαζὶ μετὰ τὸν ἡγεμόνα Σκαρλάτον Καλλιμάχην, κατὰ τὸ 1806.

Ἡ Μολδαυία, ὅπως καὶ ἡ Βλαχία ἄλλωστε, ὑπὸ τοὺς Φαναριώτας ἡγεμόνας, ἦσαν κέντρα Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ γλῶσσα τῶν δύο ἡγεμονικῶν αὐλῶν ἦτο ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἑλληνικὰ ὠμίλου αἱ τάξεις τῶν βογιάρων, τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων ποὺ ἀπετέλουσαν τὸ ἀρχοντολόγιον τῆς Μολδαυίας καὶ τῆς Βλαχίας. Ὁ Στέφανος Βογορίδης ἦτο εὐφυής, φιλόδοξος καὶ εἶχεν ὄχι εὐκαταφρονήτους διοικητικὰς ἰκασ-

νότητας. Διὰ τοῦτο διορίσθη, κατὰ τὸ 1812, ἐπαρχος-διοικητὴς τοῦ Γαλαζίου, τῆς δευτέρας αὐτῆς, μετὰ τὸ Ἰάσιον, πόλεως τῆς Μολδαυίας ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μεταξύ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Προῦθου πρὸς ἀνατολὰς καὶ τοῦ Σερέτου, συνόρου τῆς Βλαχίας, πρὸς νότον. Εἰς τὸ Γαλάζιον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἠκμαζε μία Ἑλληνικὴ παροικία ναυτικῶν, ἐμπόρων καὶ ἐπαγγελματιῶν, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων ἦσαν Ἑπτανήσιοι καὶ, εἰδικώτερον, Ἰθακῆσιοι καὶ Κεφαλλῆνες. Ἀπὸ αὐτοὺς κατηρτίσθη, ὀλίγα ἔτη ἀργότερον, ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης διέβη τὸν Προῦθον καὶ ἐκήρυξε τὴν Ἐπανάστασιν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1821, ἡ γενναία ἐκείνη φάλαγξ ποῦ ἠνώθη, εἰς τὸ Φοξάνι, μετὰ τοὺς ἱερολοχίτας καὶ ἔπεσεν εἰς τὸ Δραγατσάνι. Ὁ Στέφανος Βογορίδης ἔμεινεν εἰς τὸ Γαλάζιον ἕως τὸ 1819, μετὰ ταῦτα δὲ ἐπανήλθεν εἰς τὸ Ἰάσιον κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1819, ὅταν τὸν ἡγεμόνα Καλλιμάχην διεδέχθη ὁ πρίγκιψ Μιχαὴλ Σουτσοσ. Ὁ Σουτσοσ ἡγεμόνευσεν ἐπὶ ὀκτὼ μόνον μηνῶν. Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μολδαυίαν ὁ Ὑψηλάντης καὶ ἔφθοσεν εἰς τὸ Ἰάσιον, ὁ Μιχαὴλ Σουτσοσ, ὁ ὁποῖος εἶχε μνηστῆ εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, παρητήθη καὶ τότε ὁ Στέφανος Βογορίδης, ὁ ὁποῖος, λόγῳ τῆς πολιτικῆς του, ἐξηκολούθει νὰ ἔχη τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Πύλης, παρὰ τὰς διώξεις καὶ τὰς σφαγὰς ποῦ ὑπέστησαν, λόγῳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως, αἱ Φαναριωτικαὶ οἰκογένειαι, διορίσθη καϊμακάμης εἰς τὴν Μολδαυίαν, δηλαδὴ τοποτηρητὴς τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου. Κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1822, ὅταν ἐξελέγη ἀπὸ τοὺς Μολδαυοὺς βογιάρους ὁ ἐντόπιος Ἰωάννης Στουρτζας ὡς ἡγεμὼν, ὁ Βογορίδης μετέβη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνέλαβε κάποιαν ὑπηρεσίαν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ κόρη του ἐνυμφεύθη τὸν Μιχαὴλ Στουρτζαν, ὁ ὁποῖος ὅταν, κατὰ τὸ 1834 ἐγένετο ἡγεμὼν τῆς Μολδαυίας, τὸν διώρισε πληρεξούσιόν του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ Πύλη τοῦ εἶχεν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην καὶ, ἐν ἔτος ἀργότερον, τὸν διώρισε ἡγεμόνα τῆς Σάμου, ἡ ὁποία εἶχεν ἀνακηρυχθῆ αὐτόνομος ἡγεμονία, ὑποτελής εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν. Ὁ Στεφανάκης βέης Βογορίδης δὲν ἡγεμόνευσεν αὐτοπροσώπως εἰς τὴν Σάμον. Ἐπροτίμησε νὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκυβέρνηα τὴν νῆσον διὰ τοποτηρητοῦ του — καϊμακάμη. Μέχρι τοῦ 1849, ἐπὶ δεκατέσσαρα δηλαδὴ ἔτη, δεκαπέντε καϊμακάμηαι τοῦ Βογορίδου διεδέχθησαν ἀλλήλους εἰς τὴν Σάμον, ἀμυλλώμενοι εἰς ἀπολυταρχικὰς μεθόδους καὶ οἰκονομικὴν ἀπομύζησιν τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος, ἐπὶ τέλους, ἐξηγέρθη καὶ ἐξεδίωξε τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Στεφανάκη βέη. Ἡ Πύλη, παρ' ὅλ' αὐτὰ, τοῦ διετήρησε τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς καὶ τὸν ἀνωμάζετο Κονάκης-Βογορίδης.

Υἱὸς τοῦ Στεφάνου ἦτο ὁ Νικόλαος, περὶ τῆς δράσεως τοῦ ὁποῖου κατὰ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἡγεμονιῶν πρόκειται ν' ἀσχοληθῶμεν. Ἐγενήθη εἰς τὸ Ἰάσιον κατὰ τὴν παραχόδη ἐποχὴν τοῦ 1821, ὅταν ὁ πατὴρ του ἦτο τοποτηρητὴς τοῦ Μολδαυικοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου. Καὶ αὐτὴ ἡ ἰδιότης τοῦ, τρόπον τινά, «πορφυρογεννήτου» ἐπέδρασε μεγάλως ἐπὶ τῆς φαντασίας του καὶ ἐξῆπτε τὴν φιλοδοξίαν του διὰ τὴν ἱδρυσιν μιᾶς διαδοχικῆς ἡγεμονικῆς δυναστείας εἰς τὴν Μολδαυίαν. Κατὰ τὸ 1846, νεώτατος ἀκόμη, ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν κόρην τοῦ Μολδαυοῦ ποιητοῦ καὶ Μεγάλου Λογοθέτου τῆς ἡγεμονίας Κονάκη, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν ἀρρενας διαδόχους. Ὁ Νικόλαος Βογορίδης, διὰ νὰ συνδεθῆ στενότερα μετὰ τὴν Μολδαυίαν, ἤνωσε τὸ ὄνομα τοῦ πενθεροῦ του εἰς τὸ πατρικόν, ἔλαβε τὴν Μολδαυικὴν ἰθαγένειαν καὶ ἀνωμάζετο Κονάκης-Βογορίδης.

Παρ' ὅλα ταῦτα κατάρθωνε νὰ παραμένῃ ξένος εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, ὅπου εἶχε γεννηθῆ. Ἦγνόνει ἐντελῶς τὴν Ρουμανικὴν, ἐνῷ ἐγνώριζε πολλὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν Φαναριωτῶν ἡγεμόνων καὶ τὴν ἐκλογὴν ἐντοπίων ἀπὸ τὰς συνελεύσεις τῶν βογιάρων τῆς Βλαχίας καὶ τῆς Μολδαυίας, ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιρροὴ εἰς τὰς δύο ἡγεμονίας

